

DEFINIZIOAK

BEROTEGI-EFEKTUKO GASEN INBENTARIOA (090205)

EAEko Berotegi Efektuko Gasen Inbentarioaren estatistika-tauletan honako hauek jasotzen dira: guztizko isurketak gas motaka, isurketak sektoreka, isurketak emisio-iturrika, isurketak CRF epigrafeka; isurketak herrialdeka; biztanleko isurketak herrialdeka, eta isurketak BPGaren aldean.

Guztizko isurketak gas motaka

Euskal Autonomia Erkidegoko jarduera sozioekonomikoari egotz dakizkiokeen berotegi-efektuko gasen guztizko isurketen estatistika-etaulak, **gas motaka**, honela aurkezten dira: **tona CO₂ baliokidetan, eta Kioto oinarria =%100, eta 1990 oinarria =%100 eta 2005 oinarria =%100 indizeetan**. Inbentarioak berotegi efektuko sei gas hauek aztertzen ditu: karbono-dioxidoa (CO₂), metanoa (CH₄), oxido nitrosoa (N₂O), hidrofurorokarbonoen familia (HFCs), perfluorokarbonoen familia (PFCs) eta sufre hexafluoruroa (SF₆). Kioto oinarri-urteko isurketak CO₂, CH₄ eta N₂O-ren 1990ko isurketen eta HFCs, PFCs eta SF₆-ren 1995eko isurketen baturari dagozkio, horiek guztiak tona baliokide CO₂tan aztertuta.

Isurketak jarduera-sektoreka

Berotegi-efektuko gas-isurketen bilakaera irudikatzen du, **jarduera-sektoreka: industria, nekazaritza, garraioa, zerbitzuak, bizitegi-sektorea, energia-sektorea (*) eta hondakinak**. Estatistika-taulek emisio-sektoreen ondorio nagusiak laburbiltzen dituzte, eta analisia sinplifikatzen dute, eta analisi hori Berotegi Efektuko Gasen Inbentarioan islatzen diren sektore guztiei buruzko d eta informazio xehekatuarekin osatu daiteke. Informazio **na CO₂ baliokidetan, eta Kioto oinarria = % 100, eta 1990 oinarria =%100 eta 2005 oinarria = % 100 indizeetan**.

(*)Energia-sektoreak barne-ekaria asebetetzeko barneko eta kanpoko elektrizitate-ekoizpenetik eratorritako isurketak, kokea eta finketa biltzen ditu, zentral elektrikoaren barne-kontsumoak eta garraioan galdutakoak barne.

Isurketak emisio-iturrika

Zuzeneko emisioak (instalazio bakoitza barruan produzituta) baita ere energia-kontsumoarekiko lotutak elektrikoa eta sektore desberdinetako ur lurruna irudikatzen ditu. Banaketa honek ez dio Euskal AE-aren isurtze-mailari eragiten, baizik emisioen birbanaketa irudikatzen du soilik azkeneko kontsumoko sektoreetan. Kontuan hartutako sektoreak dira: energia-transformazioa (*), bizitegi-industria, garraioa, zerbitzuak, nekazaritza eta hondakinak. Aurreko urteko emisio balioak aldatetei lotuta egon daitezke kutsadura-iturri berriko sartzeagatik (disolbatzaile erabileragatik, hiri-hondakin-uren, anestesia-erabileraren, eta abar tratamenduagatik) edo kalkulu-metodologiako aldaketa/gaurkotzea. Informazioa honela aurkezten da: **tona CO₂**

baliokidetan, eta Kioto oinarria = % 100, eta 1990 oinarria = %100 eta 2005 oinarria = % 100 indizeetan.

(*)Sektore energetikoaren barne sartzen dira barneko ekoizpen elektrikitik ondorioztatutako emisioak eta zentral elektrikoetako eta garraio-galeretako barneko kontsumoak sartuz barneko eskaria, kokea, fintzea, asetzeko kanpokoa.

Isurketak CRF epigrafeka

CRF sailkapena (txostenetarako formulario erkidea) da berotegi-efektuko gasen isurketari buruz nazioarteko instantziak informatzeko erabiltzen den informazioa. Instantzia horien artean bereziki aipatzen dira Europar Batasuneko Batzordea eta Klima Aldaketari buruzko Esparru Hitzarmenaren Nazio Batuen Idazkaritza Nagusia (SMCCC), Kiotoko Protokoloa betetzearen esparruan. Sailkapen horren arabera, erregai-isuri guztiak, edozein sektoretatik datozela ere, **“1. epigrafe”**an txertatzen dira. Sailkapen horretan sartzen diren sektoreak honako hauek dira: energia, **industria-prozesuak, disolbatzaile eta beste produktu batzuen erabilera, nekazaritza, hondakinak, eta kanpo-jatorriko elektrizitatea(*)**. **Informazioa honela aurkezten da: mila tona CO₂ baliokidetan, eta Kioto oinarria = % 100, eta 1990 oinarria = %100 eta 2005 oinarria = % 100 indizeetan.**

(*)Kanpo-jatorriko elektrizitatea epigrafe beregain moduan eranstean da, IPCCk ahalbidetzen duen bezala.

Berotegi-efektuko gasen isurketak herrialdeka

Berotegi-efektuko gasen herrialdekako isurketek Euskal AEko isurketak 28ko Europar Batasuneko herrialdeekin eta munduko gainerako herrialdeetako ekonomiarik garatuenekin duten alderaketa eskaintzen dute. **Herrialdekako guztizko isurketak honela aztertzen dira: tona CO₂ baliokidetan, eta Kioto urte-oinarria = % 100, eta 1990 oinarria = %100 eta 2005 urtea = % 100 indizeetan.** Datu horiek, beraz, emisio-murrizketaren arloan nazioartean hartutako konpromisoen segimendua egiteko balio dute, hala nola Kiotoko Protokoloa, edo EAerako Ingurumeneko Esparru Programan eta Klima-aldaketaren aurkako 2050erako Euskal Estrategian ("Estrategia Klima 2050") ezartzen diren konpromisoak. EAeri buruzko datuak **EAEko Berotegi Efectuko Gasen Inbentariotik** datoz; gainerako herrialdeei buruzkoak, berriz, dela EUROSTATetik, dela Klima Aldaketari buruzko Esparru Hitzarmenaren Nazio Batuen Idazkaritzatik (UNFCCC).

Biztanleko isurketak herrialdeka

Kasu honetan, **biztanleko** berotegi-efektuko gasen isurketa guztizko eta lausoen bilakaera **herrialdeka** aztertzen da, **tona CO₂ baliokidetan**. Ratioaren balioa, haren bilakaera alderatzen baita, honen emaitza honako hau da: herrialde bakoitzeko BEFen guztizko eta lausoen isurketak, aztertutako urte bakoitzerako, biztanleriaren guztizko eta lausoengatik (urte bereko azken egunean) zatitzetik. Emaitza hori banakako edo biztanleko ekoeraginkortasunaren adierazletzat ere har daiteke; horrela, bi aldagaien arteko erlaziorik baxuena duten herrialdeak, hau da, biztanleko eta emisiorik txikiena

дутенак изанго лirateke biztanleko eraginkorrenak eta, beraz, ekoizpen- eta/edo kontsumo-ildo jasangarrien dituztenak.

EAEko datuak **Berotegi-efektuko Gasen Inbentariotik** hartu dira eta gainontzeko herrietakoak EUROSTATetik, Klima Aldaketari buruzko Nazio Batuen Batzarraren Idazkaritzatik eta Europako Ingurumen Agentziaren Erregistroetatik (EU Emissions Trading System) dira.

(*). Sektore lausotzat jotzen dira emisioen salerosketei buruzko araudiak arautzen ez dituen horiek. Batez ere, honako hauek sortzen dituzte: garraio-sektorea, bizitoki-sektorea eta zerbitzu-sektorea, eta araudiak eraginik ez dituen instalazio industrialen eta energetikoen hondakinak.

Isurketak BPGaren aldean

eap-ko (erosteko ahalmenaren parekotasuneko) **BPGaren eta negutegi-efektuko gasen isurketen** (tona CO₂ baliokidetan) **arteko erlazioa** ekonomia baten ekoeraginkortasun mailaren adierazle bat da. Erlazio horren emaitza honela adierazten da: **tona baliokide CO₂tan** ekonomian sortutako **milioi € bakoitzeko**. Horrela, bi aldagaien arteko erlazio txikiena daukaten herrialdeak, hau da, sortutako aberastasun-unitate bakoitzeko atmosferara egiten diren emisio gutxien egiten dituztenak, izango dira ekoeraginkorrenak, eta, beraz, ekoizpen-ildo jasangarriagoak izango dituzte. Euskal AEko ekoeraginkortasunaren bilakaerak 28ko Europar Batasuneko herrialdeetakoarekin duen alderaketa ere aurkezten da.

Informazio gehiago

- [IPCCren Hirugarren Ebaluazio Txostenean erabili diren terminoen glosarioa.](#)
- [Klima aldaketa: Klima Aldaketaren gaineko Gobernuen Arteko Adituen Taldearen glosarioa \(1995\).](#)
- [Ozono geruzaren eta munduko klima-sistemaren babesa. 1. eranskina: terminoen glosarioa.](#)
- [Ozono geruzaren eta munduko klima-sistemaren babesa. 2. eranskina: terminoen glosarioa.](#)